

Vastaus valtuustoaloitteeseen, Alle 3-vuotiaiden lasten kotihoidon tuen kuntalisäkokeilu Karkkilaan

Kaupunginhallitus 06.03.2023 § 58

Esittelijä: Kaupunginjohtaja Tuija Telén

Kaupunginvaltuuston kokouksessa 26.9.2022 annettiin seuraava valtuustoaloite:

Karkkilan Kristillisdemokraatit esittää, että Karkkilassa otettaisiin käyttöön lasten kotihoidon tuen kuntalisä perheille, joissa hoidetaan kaikki perheen alle 3-vuotiaat lapset kotona. Kotihoidon tuen kuntalisä voitaisiin ottaa Karkkilassa käyttöön kokeiluluontoisesti esimerkiksi vuoden 2023 alusta kolmen tai viiden vuoden kokeiluna, jonka jälkeen Karkkilan kaupunki arvioisi kuntalisän vaikutukset Karkkilan talouteen, vetovoimaan, väestönkehitykseen sekä mahdollisiin säästöihin, joita kuntalisän käyttöönotto toisi kaupungille tullessaan. Samalla myös päivähoitopaikkojen tarve mahdollisesti pienenesi hieman.

Kotihoidon tuen kuntalisä toisi Karkkilan kaupungille merkittäviä vuotuisia säästöjä, kun osa perheistä, etenkin ne, joissa on aivan pieniä lapsia, voisivat hoitaa lapsensa kotona, silloin kun he itse näin toivovat. Tämä tukisi merkittävällä tavalla lapsiperheitä ja mahdollistaisi ainakin osalle perheistä pidemmän jakson hoitaa omaa lastaan kotona ennen töihin paluuta. Tällöin myös lapsen vieminen päiväkotiin siirtyisi hieman myöhemmäksi, jolloin lapsella olisi jo enemmän valmiuksia toimia ryhmässä ja leikkiä rinnakkaisleikkejä sekä oppia erilaisia sosiaalisia ja käytännön taitoja, kuten syödä ja käydä WC:ssä itsenäisesti. Tämä säästäisi päiväkotien resursseja siten, että henkilökuntaa tarvitsisi palkata vähemmän, sillä lakiin perustuvan mitoituksen mukaan lastenhoitajalla saa olla maksimissaan neljä alle 3-vuotiaasta lasta hoidettavanaan, kun taas yli 3-vuotiaita hoitajalla saa olla viisi lasta vastuullaan. Kuntalisän käyttöönotto vähentäisi myös päiväkotipaikkojen jonoja, jos useammat perheet hoitaisivat pienimpiä lapsia kotona. Tämä tukisi myös lasten ja vanhempien välistä kiintymyssuhdetta sekä sisarusten välisiä suhteita.

Elokuussa 2022 Karkkilassa on ollut kotihoidon tukea saavia perheitä yhteensä 55, joissa on ollut yhteensä 67 lasta, jotka ovat saaneet KELAn kotihoidon tukia esim. hoitorahan perusosa, lisäosa ja sisaruskorotus. Heistä alle 3-vuotiaita lapsia on ollut yhteensä 54 lasta.

Yhden alle 3-vuotiaan lapsen päiväkotipaikka maksaa Karkkilan kaupungille vuoden 2020 tilinpäätöksen mukaan nettomenoina 10 846 €, jolloin kokopäivähoidossa olevan lapsen hoitopaikka maksaa kaupungille 903,8 €/kk. Vuodelta 2021 laskelmia ei vakan mukaan ole tehty. Kun taas esim. Kuntalisän käyttöönotto maksaisi n. 2400 €/v, jos kuntalisän suuruus yhdestä alle 3-vuotiaasta lapsesta olisi 200 €/kk. KELAn vanhempainpäivärahaa maksetaan aiemman lainsäädännön mukaan perheelle suunnilleen siihen asti, kun lapsi on 9kk ikäinen, niin teoreettinen oikeus kotihoidon tukeen ja mahdolliseen kuntalisään alkaa vasta vanhempainpäivärahauden päättymisen jälkeen siihen saakka,

kun lapsi täyttää 3-vuotta. Tuolloin kuntalisän suuruus koko maksukaudelta eli n. 28 kk:lta olisi yhteensä 6800 € olettaen, että perheeseen ei syntyisi uusia pikkusisaruksia seuraavan 2 vuoden 3 kk aikana, kun kokopäivähoitopaikkamaksu samalle lapselle olisi vastaavalta ajalta n. 25 307,20 €, nettomenona. Todelliset luvut ovat luokkaa kokopäivähoitopaikka yli 5 h/pvä 25 000 €/v ja 2v 3kk ajalta yli 60 000 €.

Koska Suomen hallituksen tavoitteena on vähentää varhaiskasvatuksen maksuluokkia pysyvästi ja tavoitteena on saada vähitellen kaikki lapset ilmaisen päivähoidon piiriin, niin se tarkoittaa sitä, että kaupunki saa yhä vähenevässä määrin maksutuottoja päivähoidon tuottamisesta. Päiväkotien ylläpidosta syntyvät kiinteät kulut tulevat kuitenkin pysymään ennallaan. Karkkilan varhaiskasvatuksen tilastojen 23.9.2022 mukaan 248 lapsella on maksupäätös ajalle 1.8.2022-31.7.2023. 123 lapsella 97 perheestä on maksupäätös 0 euroa.

Kun jo nyt on tiedossa, että tulevien ikäluokkien lapsilukumäärät valtakunnallisesti Suomessa, kuten myös Karkkilassa ovat laskusuuntaiset ja myös tänä vuonna lapsia näyttää syntyvän Karkkilassa aiempaa vähemmän, on sanomattakin selvää, että jos aiemmin 1. luokan aloittaneita on takavuosina ollut n. 100 lasta ja syksyllä 2022 vastaava luku on ollut n. 70 lasta, niin myös päivähoidossa lasten lukumäärä on pienenemään päin. Tämä tarkoittaa jo lähivuosina sitä, että myös jokin Karkkilan päiväkodeista saatetaan väistämättäkin joutua lakkauttamaan taloudellisista syistä, mikäli Karkkilassa ei synny riittävästi lapsia tai tänne ei muuta uusia lapsiperheitä. Viime vuonna Karkkilassa on syntynyt n. 54 lasta ja vuonna 2022 alkuvuoden tammi-kesäkuun aikana lapsia on syntynyt vain 27, jonka tarkoittaa, että lukumäärä voi jäädä n. 50...55 lapseen, mikä olisi tulevaisuudessa ikäluokan koko. Romahdus on merkittävä koko varhaiskasvatus- ja koulujärjestelmän kannalta.

Mikäli Karkkilan kaupunki haluaisi profiloitua tulevaisuudessa lapsimyönteisenä kuntana, jossa lapsiperheitä halutaan tukea aidosti ja uudet lapsiperheet halutaan toivottaa tervetulleiksi Karkkilaan, lasten kotihoidon tuen kuntalisän käyttöönotto olisi yksi tällainen merkittävä tuen osoitus karkkilalaisille lapsiperheille. Kuntalisä voisi houkutella perheitä muuttamaan Karkkilaan myös muualta ja myös asumaan Karkkilassa pidempään, jos myös muut lapsiperheiden tukimuodot yksityisen päivähoidon tukemisen osalta ovat kunnossa. Joka tapauksessa uudet lapsiperheet toisivat verotuloja kaupungille ja todennäköisesti myös käyttäisivät varjojaan Karkkilan palveluihin. Kotihoidontuen kuntalisä mahdollistaisi sen, että perheet saisivat itse valita, missä vaiheessa he vievät oman lapsensa päivähoidon. Lisäksi kotiin lasta hoitavalla vanhemmalla olisi helpompi mahdollisuus palata työhön vaiheittain esim. tekemällä osa-aikatyötä. Kuntalisä mahdollistaisi myös uusien perhepäivähoitajien tulon Karkkilaan, sillä vanhemmalla olisi mahdollisuus ottaa omien lastensa lisäksi myös muita hoidettavia riippuen lasten iästä ja lukumäärästä ja saada KELAn yksityisen hoidon tukea päivähoidon tuottajana. Uudet yrittäjät toisivat verotuloja kaupungille. Mikäli kotiin lasta hoitamaan jäävä vanhempi joutuisi jäämään työttömäksi, niin se olisi kaupungille jopa vielä tappiollisempaa, sillä kaupunki joutuu maksamaan huoltajalle myös työttömyystuen, kuten myös mahdollisen toimeentulotuen koko perheelle sekä työttömyyskorvausten sakkomaksuja valtiolle.

Tällä hetkellä Kansaneläkelaitos (KELA) maksaa lasten kotihoidon tukea lapsiperheille, joissa alle 3-vuotiaita lapsia hoidetaan kotona ja joiden lapset eivät ole kunnallisessa päivähoidossa siten, että ensimmäisestä alle 3-vuotiaasta lapsesta KELA maksaa 362, 61 €/kk ja jokaisesta muusta

perheen alle 3-vuotiaasta lapsesta 108,56 €/kk ja jokaisesta yli 3-vuotiaasta, alle kouluikäisestä lapsesta 69,76 €/kk. Luvuissa on otettu huomioon Suomen hallituksen elokuussa 2022 tekemät indeksikorotukset.

Kotihoidon tukea maksetaan tavallisesti sille vanhemmalle, joka hoitaa perheen lasta tai lapsia kotona. Lapsia voi hoitaa myös puoliso- tai avopuoliso, isovanhempi tai perheen kotiinsa palkkaama yksityinen hoitaja, jolloin vanhemmalla olisi teoriassa mahdollista käydä esimerkiksi osa-aika tai kokopäivätoissa.

KELAn kotihoidon tuki sisältää jokaisesta alle 3-vuotiaasta erikseen maksettavan hoitorahan, joka on kotihoidontuen perusosa, joka on kaikille sama, kuten yllä on esitetty. Mikäli perheellä on hyvin alhaiset tulot, perhe voi saada KELAn kotihoidon tuen lisäosaa, joka on tulosidonnainen. Esimerkiksi perhe, johon kuuluu 2 huoltajaa ja yksi alle 3-vuotias lapsi ja joiden yhteen lasketut bruttotulot jäävät alle 1430 €/kk voivat saada täyden hoitolisän, joka on 194,06 €/kk. Vastaavan kokoinen perhe, jonka bruttotulot ylittävät 3494,42 €/kk eivät voi saada lainkaan hoitolisää. Hoitolisän suuruuteen vaikuttaa siten perheen yhteenlasketut bruttotulot sekä perheen koko. Perheen kokoon voidaan huomioida enintään 2 aikuista ja 2 alle kouluikäistä lasta.

KELAn maksamien tukien lisäksi kunnat voivat maksaa ns. kotihoidon tuen kuntalisää, jota maksetaan niistä alle 3-vuotiaista lapsista, jotka hoidetaan kokonaan kotona ja jotka eivät ole kunnallisessa varhaiskasvatuksessa. Oikeus kuntalisään päättyy, mikäli lapsi täyttää 3-vuotta tai siirtyy kunnalliseen päivähoitoon tai aloittaa esiopetuksen. Kuntalisän suuruus vaihtelee kunnittain esim. Lopella kuntalisän suuruus on 200 €/kk ensimmäisestä kuntalisään oikeuttavasta lapsesta ja kuntalisää maksetaan tasapuolisesti kaikille tukeen oikeutetuille perheille. Osassa kunnista on käytössä myös kotihoidon tuen kuntalisän sisaruskorotus, kuten Kittilässä, jossa sisaruskorotus on 50 €/lapsi. Kittilän kunnassa kuntalisä on tulosidonnainen. Tuki haetaan samassa yhteydessä, kun perhe hakee KELAn kotihoidon tukea. KELA myös maksaa kuntalisän kotihoidon tuen maksun yhteydessä, jonka KELA veloittaa jälkikäteen kunnalta. KELAn kotihoidontuki ja mahdollinen kunnan maksama kuntalisä ovat veronalaista tuloa, jotka eivät kerrytä eläkettä niiden saajalle, mutta molemmat tuet kerryttävät kunnan verotuloja. Molemmat tuet ovat myös kunnan itse maksamia, vaikka maksatuksen hoitaakin KELA.

Karkkilan Kristillisdemokraatit esittävät, että Karkkilan kaupunki ottaisi käyttöön alle 3-vuotiaiden lasten kotihoidon tuen kuntalisän esim. 200 €/kk ja sisaruslisän n. 50-70 €/kk kokeiluna siten, että tukeen olisivat oikeutettu kaikki perheet, joilla on oikeus saada myös KELAn kotihoidon tukea.

Karkkilassa 26.9.2022

Karkkilan Kristillisdemokraattien puolesta
Arto Hyytiäinen, 2. varavaltuutettu / ryhmä KD

Ehdotus: Kaupunginjohtaja Tuija Telén

Kaupunginhallitus päättää antaa valtuustoaloitteen kasvatus- ja opetuslautakunnan valmisteltavaksi.

Päätös: Hyväksyttiin.

Ptk tark.

Täytäntöönpano: kasvatus- ja opetuslautakunta, sivistysjohtaja, varhaiskasvatusjohtaja

Kasvatus- ja opetuslautakunta 06.06.2023 § 68
169/00.01.01/2022

Esittelijä: Sivistysjohtaja Arto Jormalainen
Valmistelija: Varhaiskasvatusjohtaja Kirsi Viitanen, sivistysjohtaja Arto Jormalainen

Kaupunginhallitus on antanut kasvatus- ja opetuslautakunnan valmisteltavaksi Karkkilan Kristillisdemokraattien tekemän valtuustoaloitteen. Karkkilan Kristillisdemokraatit esittävät, että Karkkilan kaupunki ottaisi kokeiluluontoisesti kolmen-viiden vuoden ajalle käyttöön alle 3- vuotiainen lasten kotihoidon tuen kuntalisän esim. 200 €/kk ja sisaruslisän n. 50-70 €/kk. Aloitteen mukaan tukeen olisivat oikeutettuja kaikki perheet, joilla on oikeus saada myös KELAn kotihoidon tukea.

Korjauksena aloitteen tekstiin:

Lakiin perustuvan mitoituksen mukaan lastenhoitajalla *tai varhaiskasvatuksen opettajalla* saa olla maksimissaan neljä alle 3-vuotiasta lasta hoidettavanaan, kun taas yli 3-vuotiaita hoitajalla saa olla *seitsemän* lasta vastuullaan.

Aloitteen perusteella Kasvatus- ja opetuslautakunnan on tarkoituksenmukaista aloittaa selvitystyö. Mahdollista alle 3-vuotiaiden lasten kotihoidon tuen kuntalisän käyttöönottoa arvioidaan talousarvion 2024 valmistelun yhteydessä. Mikäli kokeilu aloitetaan, tulee vaikuttavuutta arvioida kokeilujakson jälkeen. Yksittäisen toimenpiteen vaikutusta Karkkilan talouteen, vetovoimaan, väestönkehitykseen sekä mahdollisiin säästöihin on vaikea arvioida ja on vaikeasti mitattavissa.

Ehdotus: Sivistysjohtaja Arto Jormalainen
Kasvatus- ja opetuslautakunta esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että

- 1) se hyväksyy lautakunnan vastauksen valtuustoaloitteeseen
- 2) Kasvatus- ja opetuslautakunta aloittaa selvitystyön Karkkilan varhaiskasvatuspaikan hinnasta sekä muiden kuntien kuntalisän kokemuksista.
- 3) kustannusvaikutukset lasketaan talousarvion 2024 valmistelun yhteydessä ja
- 4) toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös: Hyväksyttiin.

Täytäntöönpano: Kaupunginhallitus, Valtuusto